

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 2. září 2021 ve věci č. 45581/15 – *Sanchez proti Francii*

Senát páté sekce Soudu šesti hlasy ku jednomu rozhodl, že potrestáním stěžovatele, toho času starosty a kandidáta do parlamentních voleb, za včasné neodstranění nenávistných komentářů napsaných jinými autory ze své zdi na sociální síti Facebook nedošlo k porušení stěžovatelova práva na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy. Věc byla postoupena velkému senátu.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl starostou města Beaucaire a krajským předsedou strany Rassemblement national (do roku 2018 Front national, dále také „FN“), který v předmětné době kandidoval do parlamentních voleb za volební obvod Nîmes. Pan F. P., člen Evropského parlamentu a první náměstek starosty města Nîmes, byl jedním z jeho politických oponentů.

Dne 24. října 2011 stěžovatel umístil na svou facebookovou zeď, kterou osobně spravoval, veřejně přístupný komentář ve znění: „Zatímco FN spustilo své nové národní webové stránky podle plánu, podívejte se na europoslance [F.P.] za UMP [Unie pro lidové hnutí] v Nîmes, jehož stránky, které měly být spuštěny dnes, zobrazují na své domovské stránce zlověstnou trojitou nulu...“

Na příspěvek reagoval pan S. B. v den uveřejnění s následujícím komentářem: „Tehle hlavoun proměnil Nîmes v Alžír, není ulice bez prodejny kebabu a mešity; suverénně vládou drogoví dealeri a prostitutky, žádné překvapení, že si vybral Brusel, hlavní město nového světového řádu šaría... Díky UMPS [spojení UMP s PS, Socialistickou stranou] alespoň nemusíme platit za letadlo a hotel... Zbožňuji tuto bezplatnou verzi Club Med... Díky [F.] a polibky Leile ([L.]) ... Konečně blog, který změní náš život...“
[Pozn. red.: Club Med, dříve pod názvem Club Méditerranée, je známá francouzská cestovní kancelář specializující se na dovolené pro rodiny ve stylu „all inclusive“.]

Další čtenář příspěvku, pan L. R., reagoval třemi komentáři, v nichž zmínil, že po celém městě se vyskytují shisha bary a zahalené ženy, a dále, že strany UMP a PS jsou muslimští spojenci. Pokračoval tím, že muslimové dlouhodobě provozují obchod s drogami, a to dokonce i přes nainstalované kamerové systémy v ulicích, přičemž policie nikdy nedorazí, a to stejné se děje před školami. Dále zmínil, že na auta „bílých lidí“ házejí [muslimové] kameny a Nîmes se stalo hlavním městem nebezpečí v celém regionu. Dále označil pana P. za radního pro ekonomický rozvoj halal jídla v ulicích islámské republiky.

Následující den si komentářů všimla partnerka europoslance F. P., paní L. T., kterou komentáře označovaly křestním jménem nebo iniciálou L. Protože se těmito dle ní „rasistickými“ komentáři cítila uražena, zašla do kadeřnického salonu pana S. B., kterého znala osobně. Když zjistil, že komentář je veřejně dostupný, smazal jej.

Paní L. T. v mezičase podala trestní oznámení na stěžovatele a oba autory komentářů S. B. a L. R., včetně pořízených časových snímků jako důkazu. Následující den stěžovatel uveřejnil na své facebookové zdi zprávu, v níž uživatele vyzval, aby si dávali pozor na obsah svých komentářů. S již uveřejněnými komentáři nic neudělal.

Pan L. R. při výslechu uvedl, že pracoval jako asistent ve stěžovatelově předvolební kampani, a popřel, že by jeho komentáře byly rasistické nebo podněcovaly k rasové nenávisti. Dále uvedl, že nikdy neměl v úmyslu směřovat své komentáře proti L. T. a vysvětlil, že mezitím smazal komentáře, ve kterých pan F. P. (partner L. T.) mohl poznat sám sebe nebo být rozpoznán ostatními.

Stěžovatel při výslechu vysvětlil, že nebyl schopen sledovat tak velké množství komentářů publikovaných každý týden na zdi jeho účtu na Facebooku. Doplnil, že dotčené komentáře nepsal on sám; a dále, že neměl čas smazat komentář S. B., který tak ale mezitím již sám učinil. O komentářích L.

R. se dozvěděl až po předvolání na policii a byl připraven je smazat, pokud o to soud požádá. Svou facebookovou zeď sice navštěvoval každý den, ale komentáře často nečetl vzhledem k jejich množství, kdy měl více než 1 800 „přátel“, kteří mohli přidávat komentáře 24 hodin denně. Dále uvedl, že paní L. T. neznal křestním jménem až do doby podání trestního oznámení, a tudíž netušil, že jde právě o partnerku daného europoslance, a že mu měla zavolat, aby komentáře smazal. Podle něj jejím cílem nebylo komentáře odstranit, ale destabilizovat jeho kandidaturu, neboť stál ve volbách proti jejímu partnerovi. S odkazem na svůj zahraniční původ dodal, že nikdy neprojevoval žádný rasismus nebo diskriminaci a že v předmětných komentářích nevnímal žádnou výzvu k násilí, a proto je považoval za souladné se svobodou projevu občanů. Nadto několik dní před výsledkem změnil nastavení přístupu ke své facebookové zdi z veřejné na přístupnou pouze přátelům, aby se vyhnul dalším podobným událostem.

Vnitrostátní trestní soud shledal stěžovatele i oba autory komentářů vinnými a nařídil každému z nich zaplatit pokutu ve výši 4 000 eur. Stěžovatel a pan S. B. měli navíc zaplatit paní L. T. tisíc eur v připojeném civilním nároku o odškodnění za nemateriální újmu. Vnitrostátní soud dále shledal, že komentáře ztotožňovaly muslimy s „drogovými dealery a prostitutkami“ nebo s těmi, kteří páchají násilí, a mohly tak vzbudit silný pocit odmítnutí nebo nepřátelství vůči lidem, kteří patřili, nebo se předpokládalo, že patří k muslimské komunitě. Zmínka o F. a L. mohla být nadto chápána jako líčení jejich spoluodpovědnosti za údajnou přeměnu „Nîmes v Alžír“ a tedy vůči nim vyvolat nenávist nebo násilí.

K postavení stěžovatele vnitrostátní soud doplnil, že jeho trestní odpovědnost bylo možné dovodit tehdy, kdy bylo možné prokázat, že byl s obsahem komentářů obeznámen, ale přesto je nesmazal. Podle trestního soudu za ně nesl odpovědnost také proto, že to byl stěžovatel, kdo umožnil přístup svým přátelům ke zveřejňování komentářů na své zdi, a byl proto odpovědný za kontrolu obsahu příspěvků. Vzhledem k možné političnosti komentářů měl obsah o to pečlivěji hlídat.

Odvolací soud snížil pokutu na 3 000 eur. Ve zbytku se vnitrostátní soudy ztotožnily s výše uvedenou argumentací a odvolání i kasační stížnost zamítly.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudů

TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že jeho trestním odsouzením za komentáře učiněné jinými osobami na jeho facebookové zdi došlo k zásahu do práv chráněných článkem 10 Úmluvy.

Soud uvedl, že není sporu o tom, že trestním odsouzením stěžovatele došlo k zásahu do jeho práv podle tohoto článku. Aby byl takový zásah v souladu s Úmluvou, musí být ve smyslu druhého odstavce ustanovení stanoven zákonem a nezbytný v demokratické společnosti za účelem dosažení alespoň jednoho z uvedených legitimních cílů.

a) Zákonnost

Podle Soudu vnitrostátní právní úprava obou na případ použitých zákonů (o svobodě tisku a o audiovizuální komunikaci) dostala požadavku předvídatelnosti zákona ve smyslu článku 10 Úmluvy (*Garaudy proti Francii*, č. 65831/01, rozhodnutí ze dne 24. června 2003). Skutečnost, že se vnitrostátní soudy doposud specificky nezabývaly odpovědností majitele facebookové zdi za tam uskutečněné výroky sama o sobě nezakládá porušení požadavků na přístupnost a předvídatelnost zákona, jelikož závěry soudů byly jednou z možných a rozumně předvídatelných interpretací (*mutatis mutandis, Soros proti Francii*, č. 50425/06, rozsudek ze dne 6. října 2011, § 58). Nadto, a především, stěžovatel nezpochybnil právní základ z hlediska požadavků stanovených článkem 10 Úmluvy, když tuto námitku nevznnesl v rámci vnitrostátních opravných prostředků. Soud proto nepovažoval za nutné se tímto aspektem předvídatelnosti zákona zabývat.

b) Legitimní cíl

Soud shledal, že opatření sledovalo legitimní cíl ochrany pověsti a práv jiných (*Soulas a ostatní proti Francii*, č. 15948/03, rozsudek ze dne 10. července 2008, § 30).

c) Nezbytnost zásahu

(i) Obecné zásady

Soud nejprve odkázal na obecné zásady pro posouzení nezbytnosti zásahu do výkonu svobody projevu (stanovené již rozsudkem *Handyside proti Spojenému království*, č. 5493/72, rozsudek pléna ze dne 7. prosince 1976, v nedávné době opakovaných např. v rozsudku *Morice proti Francii*, č. 29369/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. dubna 2015, § 124).

Soud připomněl, že svoboda projevu představuje jeden z nejdůležitějších základů demokratické společnosti a jednu ze základních podmínek pro její vývoj a sebenaplnění každého jednotlivce. Úmluva chrání nejen informace a myšlenky, které jsou pozitivně přijímány nebo považovány za neškodné, ale i projevy, které zraňují, šokují nebo znepokojují. Takové jsou požadavky tolerance a snášenlivosti, bez nichž nemůže demokratická společnost existovat.

Přídavné jméno „nezbytný“ uvedené v čl. 10 odst. 2 Úmluvy přitom implikuje existenci naléhavé společenské potřeby. Obecně platí, že „nezbytnost“ zásahu do výkonu svobody projevu musí být přesvědčivě prokázána. Je pravda, že je především na vnitrostátních orgánech, aby posoudily, zda existuje potřeba, která by zásah mohla odůvodnit, a za tímto účelem mají určitý prostor pro uvážení. Nicméně prostor pro uvážení jde ruku v ruce s evropským dohledem, který zahrnuje posouzení právních aspektů i rozhodnutí, která je aplikují.

Při výkonu své dohledové pravomoci Soud zkoumá zásah ve světle případu jako celku, včetně obsahu dotčených výroků či kontextu, v němž byly učiněny. Zejména musí určit, zda byl zásah „přiměřený sledovaným legitimním cílům“ a zda důvody uvedené vnitrostátními orgány k jeho ospravedlnění byly „relevantní a dostatečné“. Soud se přitom musí ujistit, že orgány uplatňovaly kritéria, která byla v souladu se zásadami dle článku 10 Úmluvy, a vycházely z přijatelného posouzení relevantních skutečností.

(ii) Použití těchto zásad na okolnosti projednávané věci

Soud shledal, že vnitrostátní soudy stěžovatele odsoudily za trestný čin podněcování k nenávisti nebo násilí proti skupině z důvodu, že inicioval vytvoření elektronické veřejné komunikační služby pro výměnu stanovisek [tedy prostor k diskuzi na své facebookové zdi], přičemž umožnil, aby komentáře L. R. zůstaly viditelné téměř šest týdnů namísto jejich včasného smazání. Odvolací soud doplnil, že stěžovatel je voleným zástupcem lidu a veřejnou osobností, což od něj vyžadovalo zvláštní ostražitost.

S ohledem na závěry vnitrostátních soudů Soud v souladu se svou ustálenou judikaturou přezkoumal, zda jejich shledání odpovědnosti stěžovatele bylo založeno na relevantních a dostatečných důvodech vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (*Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, rozsudek velkého senátu ze dne 16. června 2015, § 142). Při posuzování přiměřenosti uloženého trestu Soud bere v úvahu kontext předmětných komentářů, kroky učiněné stěžovatelem k odstranění komentářů po jejich zveřejnění, možnost odpovědnosti autorů namísto stěžovatele, a konečně i dopady vnitrostátního řízení pro stěžovatele (*Jezior proti Polsku*, č. 31955/11, rozhodnutí ze dne 4. června 2020, § 53).

(α) Kontext napadených komentářů

Zprv, k povaze napadených komentářů Soud nejprve uvedl, že zveřejněné komentáře byly jednoznačně protiprávní a jasně definovaly určitou skupinu obyvatel, jmenovitě muslimy, což vůči nim mohlo vzbudit silný pocit odmítnutí a nepřátelství.

Soud znovu připomněl, že jeho role je omezena na zjištění, zda lze předmětný zásah považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“, a že smluvní státy mají podle článku 10 určitý prostor pro uvážení posouzení potřeby a rozsahu zásahu do svobody projevu chráněné tímto ustanovením

(*Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku*, č. 16354/06, rozsudek velkého senátu ze dne 13. července 2012, § 59). Státy přitom mají úzký prostor pro uvážení při omezování politického projevu nebo diskuze o otázkách veřejného zájmu (*Perinçek proti Švýcarsku*, č. 27510/08, rozsudek velkého senátu ze dne 15. října 2015, § 197).

Pokud jde o volební kontext, kterého se stěžovatel dovolával, Soud zdůraznil, že podpora svobodné politické diskuze je důležitým rysem demokratické společnosti. K ospravedlnění omezení politického projevu jsou zapotřebí pádné důvody. Svoboda politické diskuze však nemá absolutní povahu. Státy ji mohou podřídit „omezením“ či „sankcím“. Je ovšem v konečném důsledku na Soudu, aby vydal rozhodnutí o slučitelnosti takových opatření se svobodou projevu zakotvenou článkem 10 (*Castells proti Španělsku*, č. 11798/85), rozsudek ze dne 23. dubna 1992, § 46).

Soud zopakoval, že tolerance a respekt k důstojnosti všech osob jsou základními kameny demokratické a pluralitní společnosti. Proto lze v zásadě v demokratických společnostech považovat za nezbytné trestat nebo dokonce preventivně zamezit všem formám projevu, které propagují, podněcují, podporují nebo ospravedlňují nenávist založenou na netoleranci (včetně náboženské nesnášenlivosti), za předpokladu, že „formality“, „podmínky“, „omezení“ nebo „sankce“ jsou přiměřené sledovanému legitimnímu cíli (*Féret proti Belgii*, č. 15615/07, rozsudek ze dne 16. července 2009, § 64).

Soud přikládá zvláštní význam použitému médiu a kontextu, v němž byly urážlivé poznámky šířeny, a tedy jejich potenciálnímu dopadu na veřejný pořádek a sociální soudržnost. Projednávaný případ se týkal zdi účtu stěžovatele na Facebooku, která byla volně veřejně přístupná a v rámci předvolební kampaně představovala vyjádření zaměřená na voliče, tedy na celou populaci. Soud již dříve uvedl, že internet se svou dostupností a schopností uchovávat či sdělovat obrovské množství informací hraje důležitou roli v přístupu veřejnosti k informacím (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 168). Vedle výhod však taková platforma může skýtat i jisté nástrahy, kdy lze například projevy nenávisti či podněcující k násilí šířit jako nikdy předtím (*Savva Terentyev proti Rusku*, č. 10692/09, rozsudek ze dne 28. srpna 2018, § 79).

Ačkoliv tedy politické strany ve volebním kontextu požívají širokého rozsahu svobody projevu za účelem přesvědčit své voliče, v případech rasistického nebo xenofobního diskurzu může takový kontext přispět k rozdmýchávání nenávisti a nesnášenlivosti, protože pozice kandidátů mají tendenci stát se rigidnějšími a slogany nebo stereotypní vzorce dosahují větší viditelnosti než rozumné argumenty. Dopad takového diskurzu je pak pravděpodobně větší a škodlivější (*Féret proti Belgii*, cit. výše, § 76). Podle Soudu i Obecného doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace (ECRI) č. 35 a č. 15 mají přitom politici zvláštní odpovědnost v boji proti nenávistným projevům.

Podle Soudu byly závěry vnitrostátních soudů ke komentářům S. B. a L. R., kteří sami nebyli politiky ani aktivními členy vystupujícími jménem strany, plně odůvodněné. Užití výrazy zjevně podněcovaly k nenávisti a násilí vůči osobám z důvodu jejich náboženské příslušnosti, což nelze zastírat volebním kontextem nebo odkazem na místní problémy. Dle Soudu podněcování k nenávisti nemusí nutně zahrnovat výslovnou výzvu k násilnému činu; postačí urážky, zesměšňování nebo pomluva určitých skupin obyvatel na základě náboženského vyznání jako v tomto případě. Úřady pak mohou xenofobní nebo jinak diskriminační projevy potírat, jelikož byla v takových případech svoboda projevu uplatněna nezodpovědným způsobem a poškozuje důstojnost, nebo dokonce bezpečnost skupin osob (*Atamanchuk proti Rusku*, č. 4493/11, rozsudek ze dne 11. února 2020, § 52). Podněcování přitom znamená buď jasný úmysl spáchat násilné činy, zastrašování, nepřátelství či diskriminaci, nebo bezprostřední riziko, že k takovým činům dojde v důsledku konkrétních nenávistných projevů. Úmysl podněcování lze prokázat tehdy, kdy osoba svými nenávistnými výroky jednoznačně vyzývá ostatní ke spáchání příslušných činů, nebo to lze odvodit ze síly použitého jazyka a dalších relevantních okolností, jako je předchozí chování autora. Existenci úmyslu však nemusí být snadné prokázat, zejména tam, kde se poznámky týkají domnělých faktů nebo je užit kódovaný jazyk (*Kilin proti Rusku*, č. 10271/12, rozsudek ze dne 11. května 2021, § 73).

Zadruhé, ohledně odpovědnosti stěžovatele za komentáře učiněné třetími stranami Soud sice uznal důležitost volného šíření informací v předvolební kampani, zároveň ale znovu vyzdvihl zjevně protiprávní povahu dotčených komentářů. Podle Soudu se politici musí vyhýbat ve veřejném vyjadřování takovým projevům, které mohou rozdmýchávat nesnášenlivost (*Erbakan proti Turecku*, č. 59405/00, rozsudek ze dne 6. července 2006, § 64), jelikož i oni podléhají povinnostem a odpovědnosti podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Zvláště ostražití by měli být při obraně demokracie a jejích zásad, zejména tam, kde se v předvolebních debatách objevuje místní napětí.

Soud nadto poznamenal, že stěžovateli nebylo vytýkáno využití jeho práva na svobodu projevu v politické debatě, ale nedostatek ostražitosti a reakce na některé komentáře zveřejněné na zdi jeho účtu na Facebooku.

Vzhledem k tomu, že vnitrostátní orgány jsou lépe než Soud vybaveny k porozumění specifickým společenským problémům, kterým čelí konkrétní komunity (*Maguire proti Spojenému království*, č. 58060/13, rozhodnutí ze dne 3. března 2015, § 54), Soud shledal, že znalost místního kontextu sporných událostí lépe umožnila odvolacímu soudu v Nîmes posoudit kontext dotčených komentářů. Soud proto uzavřel, že vnitrostátní soudy založily své úvahy ohledně odpovědnosti stěžovatele na relevantních a dostatečných důvodech dle článku 10 Úmluvy.

(β) Kroky učiněné stěžovatelem

Vnitrostátní soudy při stanovení odpovědnosti stěžovatele posuzovaly řadu faktorů. Zdůraznily, že vědomým rozhodnutím zpřístupnit svou zeď veřejně vznikla stěžovateli povinnost sledovat obsah uveřejňovaných komentářů. Podle soudů si nemohl neuvědomit, že jeho profil bude přitahovat zvláště komentáře s polemickým politickým obsahem, a proto měl zvýšenou povinnost je obzvláště sledovat. Postavení politického činitele podle soudů vyžadovalo jeho zvýšenou ostražitost.

Soud poznamenal, že komentář pana S. B. byl smazán autorem méně než 24 hodin po uveřejnění. Podle Soudu nelze po stěžovateli požadovat, aby jednal ještě rychleji. S ohledem na konkrétní okolnosti případu by to znamenalo nadměrný a neproveditelný požadavek (*Jezior proti Polsku*, č. 31955/11, rozhodnutí ze dne 4. června 2020, § 53).

Komentáře pana L. R. nicméně zůstaly viditelné téměř šest týdnů po jejich zveřejnění (srov. *Delfi AS proti Estonsku*, cit. výše), přičemž stěžovatel komentáře nesmazal, pouze na svou zeď umístil sdělení, aby si přispěvatelé „dávali pozor na obsah [svých] komentářů“.

Podle Soudu nepochybně existuje sdílená odpovědnost mezi majitelem účtu na sociálních sítích a provozovatelem platformy (obdobně *Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein proti Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein GmbH*, č. C-210/16, EU:C:2018: 388, rozsudek SDEU ze dne 5. června 2018, § 42). Podmínky užívání Facebooku zákaz projevů nenávisti taktéž obsahovaly a souhlas s tímto pravidlem museli dát všichni uživatelé při připojení se k této sociální síti.

Za těchto okolností Soud uzavřel, že posouzení vnitrostátními soudy bylo i v této části relevantní a dostatečné ve smyslu článku 10 Úmluvy. Kromě toho je tento závěr podle Soudu upevněn i tvrzeními stěžovatele, že dotčené komentáře podle něj nevybočily z mezí svobody projevu.

(γ) Možnost uplatnění odpovědnosti autorů komentářů

Soud poznamenal, že stěžovatel nebyl odsouzen namísto autorů komentářů, ale za to, že jako tvůrce internetové veřejné komunikační stránky umožňující uživatelům publikovat veřejně přístupné zprávy neodstranil protiprávní komentáře, jakmile se o nich dozvěděl. Podle Soudu je legitimní, aby pozice majitele zdi na sociální síti zahrnovala zvláštní povinnosti, zejména pokud majitel zdi tak jako stěžovatel neomezí přístup a nechá ji přístupnou veřejnosti. Stejně jako vnitrostátní soudy Soud shledal, že to platí zejména v kontextu, který vede ke zveřejnění zjevně protiprávních komentářů jako v projednávané věci.

Ačkoliv doporučení č. R (97) 20 Výboru ministrů Rady Evropy k nenávistným projevům říká, že vnitrostátní právo a praxe by měly jasně rozlišovat mezi odpovědností autora projevů nenávisti na

jedné straně a na straně druhé případnou odpovědností médií či mediálních odborníků, kteří přispívají k jejich šíření, v projednávaném případě byly komentáře zjevně protiprávní a nadto v rozporu s podmínkami užívání Facebooku. Vnitrostátní soudy proto vycházely z relevantních a dostatečných důvodů.

(δ) Důsledky vnitrostátního řízení pro stěžovatele

Stěžovateli byla uložena pokuta ve snížené částce tří tisíc eur. Soud zopakovala, že povaha a přísnost uloženého trestu jsou rovněž faktory, které je třeba vzít v úvahu při posuzování přiměřenosti zásahu (*Leroy proti Francii*, č. 36109/03, rozsudek ze dne 2. října 2008, § 47). S ohledem na uložený trest a skutečnost, že se neprokázal žádný jiný dopad na stěžovatele, nebyl zásah do jeho práva na svobodu projevu v tomto aspektu nepřiměřený.

(ε) Závěr

S ohledem na konkrétní okolnosti Soud shledal, že odsouzení stěžovatele vnitrostátními soudy za to, že neprodleně neodstranil nezákonné komentáře zveřejněné třetími stranami na zdi jeho účtu na Facebooku v rámci předvolební kampaně bylo založeno na relevantních a dostatečných důvodech, a to i s ohledem na prostor státu pro uvážení. Zásah lze tedy považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“. Proto k porušení článku 10 Úmluvy nedošlo.

III. Oddělené stanovisko

Soudkyně Mourou-Vikström ve svém nesouhlasném stanovisku zpochybnila možnost učinit někoho trestně odpovědným za komentáře zveřejněné třetími stranami jen proto, že je majitelem zdi na Facebooku. Poukázala na to, že komentáře byly sice veřejně viditelné, ale přidávat je mohli pouze přijatí přátelé.

Podle soudkyně je založení speciální odvozené odpovědnosti majitele zdi v rozporu s požadavky článku 10 Úmluvy, zvláště v případech politiků nebo veřejně činných osob s velkým počtem facebookových přátel. Připomněla, že v rozsudku *Delfi AS proti Estonsku* Soud jasně rozlišil mezi webem Delfi, který definoval jako „velký profesionálně spravovaný internetový zpravodajský portál provozovaný na komerční bázi, který publikoval vlastní zpravodajské články a vyzýval své čtenáře, aby je komentovali“, a mezi jinými typy online fór, kde mohou být šířeny komentáře třetích stran, například internetová diskuzní fóra nebo nástěnky, kde mohou uživatelé volně prezentovat své nápady na jakékoli téma, aniž by byla diskuze vedena administrátorem fóra; případně sociální média, kde poskytovatel platformy nevytváří obsah a kde tvůrcem obsahu může být soukromá osoba provozující webovou stránku nebo blog jako hobby (cit. výše, § 115–16).

Soudkyně upozornila, že nynější případ jednoznačně patří do druhé kategorie a zařazení do první kategorie by mohlo znamenat pozvánku k sebeomezení (cenzuře sebe sama) v tom nejhorším možném smyslu.

Dále zmínila, že odpovědnost tvůrce veřejné elektronické komunikační služby může vzniknout pouze v případě, kdy znal obsah komentářů před jejich zveřejněním, nebo kdy je neprodleně neodstranil poté, co se o nich dozvěděl. Upozornila také na skutečnost, že trestní odsouzení vyžaduje jednoznačné prokázání znalosti zveřejněných dotčených komentářů; takovou znalost nelze presumovat.

Vyzvala k jasnému oddělení projednávané věci od kontextu včetně obsahu předmětných komentářů a zaměření pouze na trestní odpovědnost politika jakožto majitele účtu na Facebooku. Trestní odsouzení vlastníka zdi na sociální síti má podle ní jednoznačný odrazující účinek, kdy majitel bude raději cenzurovat některé komentáře, aby nebyl postižen sankcí. To podle soudkyně Mourou-Vikström představuje vážné ohrožení svobody projevu.